

Innspill til nytt globalt rammeverk for naturen

Aichimålene for biologisk mangfold var vedtatt for perioden 2010-2020. Convention on Biological Diversity (CBD) inviterer nå til en prosess for å sette nye mål for bevaring av biologisk mangfold for perioden 2020 til 2030, i samsvar med visjonen for 2050.

Aichimålene er avgrenset til 20 spesifikke mål innenfor 5 strategiske områder

<https://www.regjeringen.no/contentassets/2395e3d57fce400ab42e4aeb4417732c/t-1526.pdf>. Ett av målene (17) er at det skulle utarbeides en nasjonal strategi og handlingsplan for å oppfylle målene (National Biodiversity Strategies and Action Plans (nbsaps)). Den norske handlingsplanen ble vedtatt av Stortinget i 2016 (Meld. St. 14 (2015–2016) «Natur for Livet»). <https://www.cbd.int/nbsap/targets/>

Vi takker KLD for muligheten til å ta del i denne prosessen. I samsvar med CBD sitt arbeidsdokument (jf. <https://www.cbd.int/conferences/post2020>) foreslår vi en videreutvikling av biomangfoldmål basert på eksisterende Aichimål, men med en konkretisering av mål og relevante indikatorer på samme måte som for FNs bærekraftsmål <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>. Dette vil gi klarere forventninger til de nasjonale handlingsplanene, samt medvirke til at det brukes indikatorer som er sammenlignbare på tvers av regioner og nasjoner. Også i samsvar med arbeidsdokumentet fra CBD foreslår vi at økosystemtjenester/naturens bidrag til mennesker eksplisitt inngår i målene i tillegg til biologisk mangfold.

NTNU Vitenskapsmuseet vil i dette innspillet spesielt kommentere mål som er særlig relevant for kunnskapsmiljøene. Dette gjelder Mål 19 under strategisk mål 5 («Styrke gjennomføringen gjennom planlegging basert på medvirkning, kunnskapsforvaltning og oppbygning av kapasitet»): «Innen 2020 har vi bedre kunnskap, vitenskapelig grunnlag og teknologi knyttet til biologisk mangfold, dets verdier, funksjon, status og utviklingstrender, og konsekvensene ved tap av mangfold, og dette deles bredt, overføres og anvendes». CBD har tre formål: (1) bevare det biologiske mangfoldet, (2) bærekraftig bruk av biologiske ressurser, (3) en rimelig og rettferdig fordeling av fordelene som følger av utnyttelsen av genetiske ressurser. Vi vil fremheve 3 viktige temaer som underbygger disse formålene:

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
7491 Trondheim Norway	postmottak@museum.ntnu.no www.ntnu.no/inh	Erlings Skakkesgate 47 B	+47 73592280	

Adresser korrespondanse til saksbehandlende enhet. Husk å oppgi referanse.

(1) Forskning: Konkrete mål knyttet til oppbygging av kunnskapsbasen må spesifiseres i planen.

Arbeidsdokumentet fra CBD inneholder en rekke konkrete forslag på tema for forskning som er viktig i denne sammenheng, og som kan bidra til å underbygge formålet med konvensjonen. Dette inkluderer kunnskap om hvordan viktige drivkrefter som arealbruk og klima påvirker biomangfold og økosystemtjenester, og hvordan vi gjennom endret arealbruk kan motvirke negative effekter på natur og klima. Det er også behov for forskning knyttet til andre Aichimål. For NTNU Vitenskapsmuseet er kunnskap om bevaringsstatus for truede arter (Mål 12), økosystemer (Mål 5 & 15) og fremmede arter (Mål 9) områder vi kan bidra til. Forskning er også knyttet til bærekraftig arealbruk og hvordan verneområder fungerer (Mål 6 & 11). Vi vil også understreke viktigheten av molekylære verktøy og analyser til overvåkning av ulike typer av biologisk mangfold (Mål 13). NTNU Vitenskapsmuseet er sentral i International Barcode of Life (IBOL) og tilhørende BIOSCAN, som er samarbeidspartner i CBD. Vi vil også fremheve viktigheten av vitenskapelige samlinger ved verdens universitetsmuseer som dokumentasjon og kilder til forskning på biologisk mangfold i tid og rom, og robuste (database) system for FAIR formidling av biodiversitetsdata. NTNU Vitenskapsmuseet har også sterk kompetanse på fylogenetisk og funksjonell diversitet som er helt sentralt for forståelsen av biomangfold.

Finansiering av forskning: Vi vil legge vekt på at mål for biologisk mangfold spesielt må nevnes i internasjonale (H2020) og nasjonal (NFR) utlysninger på hele miljøområdet for å sikre at forskningen svarer på disse utfordringene.

(2) Utdanning: Kunnskap om viktige miljøutfordringer og hvordan samfunnet kan respondere gjennom å nå mål for biomangfold og bærekrafts må inn i utdanningssystemet på alle nivå. Dette er også avgjørende for å nå Mål 1: «Senest innen 2020 er folk oppmerksomme på verdiene av biologisk mangfold, og hva de kan gjøre for å bevare mangfoldet og bruke det på en bærekraftig måte». NTNU har «bærekraft» som et sentralt satsingsområde for sin virksomhet. Universiteter må være seg sin rolle bevisst i forhold til å utdanne fremtidens eksperter innen biomangfold, og fremtidens agenter for det grønne skiftet.

(3) Forvaltning: Et økende gap mellom kunnskapsmiljøer og forvaltning er en velkjent utfordring som hemmer bærekraftig bruk og bevaring av biologisk mangfold. Vi mener i samsvar med «Natur for livet» (Meld.St.14) at det er behov for synteser av kunnskap som er forvaltning- og politikkrelevant, og som dermed gir grunnlag for tiltak innenfor miljøforvaltningen. Dette er synteser som kunnskapssektoren kan bidra til. Synteser med relevante tiltak for å stoppe tap av biomangfold må også utarbeides innenfor sektorer med stor innvirkning på biomangfold og økosystemtjenester slik som jord, skog- og havbruk.

Det vil være behov for utarbeiding av mer konkrete mål med indikatorer for kvantifisering av måloppnåelse på disse områdene (jf. FNs Bærekraftsmål). I dagens nasjonale handlingsplan «Natur for livet» inngår formuleringer som «all skogsmark (4.2) og jordbruksmark (4.5) må brukes

bærekraftig». Tilsvarende for bruk av marine ressurser (1.6) og kystområder (1.2). Ingen nærmere spesifiseringer på hvilke naturmål som skal nås er gitt. Dette er spesielt viktig fordi disse naturbaserte næringene også er identifisert som de viktigste drivkreftene for tap av biologisk mangfold i Naturpanelet (IPBES) sine rapporter på europeisk nivå (2018) og globalt nivå (2019). Vi har i dag mye kunnskap om hvordan for eksempel ulike bruksmåter i jord-, skog- og havbruk kan påvirke natur og klima negativt gjennom forurensninger, redusert vann- og jordkvalitet, utslipp av klimagasser mm. Noen eksempler på indikatorer for hver sektor er listet her. Jordbruk: avrenning av nitrogen og fosfor, lagring av karbon, bruk av pesticider. Skogbruk: forekomst av død ved, andel gamle løvtrær, erosjon. Havbruk: mengde lakselus, rømt laks, forurensninger fra anlegg.

En hovedutfordring for implementering av Aichi-målene i Norge har vært mangelen på kunnskap om målene (mål 1). Det er vår oppfatning at mål og tiltak er dårlig kjent utover en begrenset gruppe i miljøforvaltningen. Den nasjonale handlingsplanen sier heller ingenting om formidling av Aichi-målene. Formidling er spesielt viktig innenfor utdanningssystemet: studenter generelt og miljøfagstudenter spesielt, elever i grunnskole eller videregående skole får i begrenset grad lære om biomangfoldmålene. Sentrale rettighetshavere i sektorer med stor potensiell innflytelse på biomangfold slik som jordbruk, skogbruk, havbruk har i svært liten grad kjennskap til disse. Naturpanelets rapporter konkluderer også med at mangelen på «mainstreaming» av kunnskap og mulige løsninger på tvers av ulike sektorer og politikkområder er en hovedutfordring for å stoppe tap av biologisk mangfold. I utarbeidelsen av et nytt rammeverk for biomangfoldsmål må formidlingen av planene, med konkrete mål og tiltak vektlegges. En forpliktende integrering av mål og tiltak i de ulike sektorenes miljørapportering vil også sikre at biomangfoldmålene er forankret hos et bredt spekter av ulike samfunnsgrupper og spesielt de naturbaserte næringene.

Med hilsen

Hans K. Stenøien

Instituttleder, Institutt for naturhistorie

NTNU Vitenskapsmuseet

